

ZLOČIN U SELIMA UZ UNU KOD HRVATSKE KOSTAJNICE

Izvještaj s praćenja trećeg (drugog ponovljenog) suđenja

12. studenoga 2012. godine – utvrđivanje identiteta optuženika, čitanje optužnice, očitovanje o krivnji, dokazni postupak

Izvjestava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Danas je čitanjem optužnog akta započela glavna rasprava u trećem (drugom ponovljenom) suđenju trojici nekadašnjih pripadnika paravojnih srpskih postrojbi: **Peri Đermanoviću, Dubravku Čaviću**, sudi mu se u odsutnosti te **Ljubiši Čaviću** za ratni zločin nad civilima.¹

O krivnji su se očitovali s "nisam kriv".

Odluka Vijeća o dokaznim prijedlozima stranaka

Tijekom dokaznog postupka neposredno će biti ispitani svjedoci Stevo Karanović, Nikola Medić te svjedokinje Ana Čorić, Dragica Grubić i Milka Mrkšić. Iskazi ostalih svjedoka koji su neposredno iskazivali na prijašnjim glavnim raspravama bit će pročitani kao i nalaz i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka dr. Dušana Zečevića.

Tijekom današnjeg ročišta najprije su svjedočili, a potom su i suočeni **Stveo Karanović i Nikola Medić**. Njihovo ponovno neposredno saslušanje kao i suočenje naložio je Vrhovni sud kao drugostupanjski sud. Inače, prvostupanjski sud je odbio suočiti ova dva svjedoka čiji se iskazi o važnim činjenicama nisu slagali.

Svjedok Stevo Karanović

Iskazivao je suglasno kao na prijašnjim glavnim raspravama.

Tvrdio je da su nakon pokušaja bijega kod stubaljskog društvenog doma, tamo bili samo optuženi Đermanović, Dubravko Čavić i tzv. Japan, druge osobe nije vidio, koji su oštećenika uhvatili, ugurali u auto te odvezli u smjeru Parloga odakle su se ubrzo čuli pucnji. Sutradan je Letić pronađen mrtav.

" Prvog dana vidio sam kako je pokojni Letić zarobljen, drugog dana kod stubaljskog društvenog doma pokušao je pobjeći, no uguran je u auto, tada su tamo bili Pero Đermanović, Dubravko Čavić i taj Japan, nikog drugog nisam vidio. Tada je i ubijen jer sam netom nakon toga začuo pucnje iz smjera Parloga, a vidio sam da su u auto s njim i Đermanović, na stražnjem sjedalu

¹ Nakon provedenog ponovljenog postupka, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Zagrebu okrivljenike je proglasilo krivima i osudilo na kazne zatvora: Peru Đermanovića na 9, Dubravka Čavića na 7 i Ljubišu Čavića na 2 godine.

Vrhovni sud na sjednici održanoj 5. rujna 2012. usvaja žalbu optuženih Đermanovića i Dubravka Čavića te zbog sumnje u pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, in concreto, u odnosu na zatvaranje, mučenje i ubojstvo civila Vladimira Letića vraća predmet na ponovno suđenje pred djelomično izmijenjeno vijeće Županijskog suda u Zagrebu (umjesto suca Željka Horvatovca, nova članica vijeća je sutkinja Tatjana Ivošević Turk).

Dubravko Čavić dok je za upravljačem bio taj Japan. Sutradan je Vlado Letić pronađen mrtav. To mi je rekao Orešković koji je pokojnika i sahranio", ponovio je svjedok.

Svjedok Nikola Medić

Iskazivao je suglasno kao na prijašnjim glavnim raspravama.

Ustvrdio je da je pri pokušaju bijega, tada kod društvenog doma u Stublju bila čitava skupina "šarenih", kako je nazvao pripadnike srpske paravojske, ali da među njima nije bilo optuženih. On je vidio da je Letić uhvaćen, uguran u auto te da se auto uputio u smjeru Hrastovca, dakle nije skrenuo put Parloga kako je to naveo svjedok Karanović te da nije čuo pucnje. Nakon toga vidio je oštećenika živog, a kad su pronađeni njegovi posmrtni ostaci bili su u vrlo lošem stanju, što je ukazivalo da je već dulje mrtav.

Nakon suočenja obojica svjedoka ostala su kod svojih tvrdnji.

Pročitani su slijedeći materijalni dokazi:

- Zapisnik o pretrazi stana i drugih prostorija okrivljenog Pere Đermanovića;
- Izvješće o uhićenju i dovođenju;
- potvrda;
- izjava;
- Dopis Hidrometeorološkog zavoda;
- medicinska dokumentacija;
- Zapisnik Županijskog suda u Sisku od 22. svibnja 1996. o provođenju istražnih radnji ekshumacije posmrtnih ostataka civilnih i drugih žrtava rata na području općine Hrvatska Kostajnica;
- Dopis Komisije za zatočene i nestale Vlade RH Županijskom državnom odvjetništvu u Sisku.

Razgledani su i fotoelaborati koji priležu spisu.

Pročitani su iskazi svjedoka: Dragutina Babića, Ivke Babić, Nikole Drakulića, Anke Babić, Miroslava Samardžije, Zvonka Grubića, Ive Delića, Pere Kasapa, Petra Adžića, Vase Čavića, Janka Vukmirovića, Ivica Karanovića, Slavka Novalića, Katarine Hajduković, Branka Čavića, Nikole Jeličića, Slavka Vukičevića, Ostoje Vukičevića, Branka Vukmirovića, Stjepana Karanovića, Milana Delića, Ljiljane Bunjevac, Steve Meničanina, Dragana Vukmirovića, Branka Dragojevića.

Pročitani su nalaz i mišljenje liječnika vještaka dr. Dušana Zečevića.

Vijeće je uvažavajući načelo *rebus sic stantibus* glede izmjene okolnosti relevantnih za određivanje pritvora te *načelo razmjernosti* između težine počinjenog kaznenog djela i kazne koja se može očekivati, oba sadržana u odredbi čl. 101. Zakona o kaznenom postupku, **ukinulo protvor protiv opt. P. Đermanovića**. Ovaj je u pritvoru od 6. svibnja 2009.

Glavna rasprava se nastavlja **17. prosinca 2012., u 10,00h.**

Izvještava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Danas su u nastavku dokaznog postupka neposredno ispitane dvije svjedokinje: **Ana Ćorić**, supruga ubijenog Vladimira Letića te **Dragica Grubić**, susjeda. Obje su ostale su kod navoda danih tijekom prijašnjih postupaka.²

Svjedokinja Ana Ćorić

"Ja iz početka nisam znala gdje je Vlado, kasnije sam ga vidjela kod njegove sestre kad sam je posjetila. Drugog dana u odnosu na to, vidjela sam da ga je nekih 20-ak vojnika vodilo po selu kako bi pokazao kuće u kojima su mještani držali oružje. Trećeg dana dok smo susjeda Milka Mrkšić i ja radile u vrtu oko moje kuće, Vlado je opet prošao praćen skupinom neprijateljskih vojnika i tada mi je pokazao krvava zapešća dok je oko vrata, čini mi se, imao nešto ljubičasto kao kravatu. Tada je Milka pošla do svoje kuće i nakon što je vojnik dopustio, dala je Vladi piti vode. Kad je Pero Đermanović došao s Vladom radi te puške koju su pronašli, rekao mu je da svojim životom jamči da se ovom ništa neće dogoditi", rezimirala je svjedokinja događaje koji su prethodili likvidaciji oštećenika.

Udovica ubijenog ovog puta je objasnila da je za pokušaj bijega oštećenika kod društvenog doma kada je ovaj uhvaćen, ugrušan u auto i odvezen prema Hrastovcu, kako je pretpostavila, zapravo čula od sumještana **Mile Brnada** koji do sada nije svjedočio, a živ je i prebiva u Stublju.

Nije čula da se opt. Ljubiša Čavić spominje u kontekstu ovih događaja.

Svjedokinja Dragica Grubić

Potvrdila je da Mile Brnad živi u Stublju, preko puta društvenog doma te da je prepričavao kako su pokojnog Letića vodili po cesti i da je on to osobno vidio. "Ja također prebivam u Stublju, u kući do društvenog doma, a preko puta Medićeve kuće. Vidjela sam da vojnici nekoga vode, no međutim nisam prepoznala o kome je riječ. Svekar Matija Grubić rekao mi je da je to Vladimir Letić. Nisam čula da se Ljubiša Čavić u svojstvu počinitelja dovodi u kontekst inriminiranog događaja", rekla je svjedokinja.

² **Ana Ćorić**, supruga stradalog Vladimira Letića, tada je izjavljivala: „U grupi ljudi koja je vodila mog pokojnog supruga Vladimira Letića kroz selo nikoga nisam prepoznala, jer ja inače nisam iz tog kraja i ne poznajem puno ljudi. Sutradan, nakon što je uhvaćen kod sestre, do naše kuće ga je doveo Pero Đermanović, sa još jednim meni nepoznatim čovjekom i tada su u voćnjaku iza kuće tražili oružje. Na njemu nije bilo tragova nasilja. Nakon što je moj muž njima dao jednu pušku čula sam da je Đermanović rekao da ga vodi u komandu u Hrastovac. Također, ističem da nakon što su meni nepoznati vojnici proveli, drugi put pokojnog Letića kroz selo, negdje oko 15,00 ili 16,00 sati, nisam čula pucnjavu, niti sam vidjela ondje Peru Đermanovića i Dubravka Čavića. Moj Vlado imao je krvava zapešća, jer je očito prije bio svezan".

Svjedokinja **Dragica Grubić** tijekom prijašnjih glavnih rasprava rekla je da ne raspolaže saznanjima o načinu stradanja oštećenika te je dodala: „Ne znam tko je i kada ubio pokojnog Vladu Letića, ja sam samo pomagala njegovoj supruzi da ga sahrani nakon što je pronađeno njegovo tijelo. Ponavljam, nikoga nisam prepoznala u vrijeme kada su Letića vodili kroz selo". Dodatno je pojasnila da ne zna zbog čega je njen sumještatin, pokojni Vladimir Letić, tada vođen kroz selo. Ona nije vidjela da bi ovaj bio vezan. "Sjećam se da sam zaključila da su mu noge slomljene kad smo ga stavljali u lijes. Naime, kad sam ga primila za bijele tenisice koje je imao na nogama, noge su počele ići na jednu, a tijelo na drugu stranu. Također, primijetila sam da mu je glava krvava pa mi je od tog prizora pozlilo. Inače, Letićeve posmrtno ostatke pronašli smo na brdašcu, dvjesto metara od kuća, na odjeći nisam primijetila oštećenja."

Vijeće je 12. studenoga 2012. uvažavajući načelo rebus sic stantibus glede izmjene okolnosti relevantnih za određivanje pritvora te načelo razmjernosti između težine počinjenog kaznenog djela i kazne koja se može očekivati ukinulo protvor protiv opt. P. Đermanovića.

Optužba je uložila žalbu na ovu odluku.

Vrhovni sud je na sjednici održanoj 23. i 28. studenoga 2012. odbilo žalbu kao neosnovanu.³

Optužba je predložila neposredno saslušanje Mile Brnada, obrana se usuglasila s prijedlogom pa će se tako ovaj svjedok ispitati na sljedećem ročištu zakazanom za **05. veljače 2013., u 10,00h.**

5. veljače 2013. godine

Izještava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Svjedok **Milan Brnad** koji je danas trebao posvjedočiti o događaju koji se odvijao pred društvenim domom u Stublju kada je, prema novodima optuženog akta, stradali Vladimir Letić vođen kroz selo neposredno prije pogubljenja, nije se odazvao pozivu.

Svoj nedolazak opravdao je bolešću koja ga drži prikovanog za krevet.

Zastupnik optužbe je s obzirom na navedene okolnosti odustao je neposrednog ispitivanja ovog svjedoka.

Kako je obrana sve trojice optuženika ustrajala na njegovom neposrednom saslušanju **Vijeće** je odlučilo ispitati ga na adresi prebivanja sukladno odredbi čl. 329. st.1. Zakona o kaznenom postupku i to **14. veljače 2013., u 10,00h.**

22. ožujka 2013. godine – nastavak dokaznog postupka, završne riječi stranaka, objava presude

Izještavaju i suđenje prate: Jelena Đokić Jović, Documenta, Zagreb i Marko Sjekavica, Građanski odbor za ljudska prava, Zagreb

Čitanjem iskaza svjedoka Mile Brnada koji je izvanraspravno salušan na adresi prebivanja, u Stublju, te aktivnom obranom optuženika završen je dokazni postupak.

Obrana I. opt. Pere Đermanovića

³ U odluci Vrhovnog suda broj II Kž 562/12-4 zaključeno je da pritvor kao krajnja mjera čije je trajanje ograničeno zakonom i ne smije se pretvoriti u izdržavanje kazne (opt. Đermanović u pritvoru je proveo nešto više od 3 godine i 6 mjeseci) prvostupanjski sud je obzirom na vrijeme koje je optuženik proveo u pritvoru, težinu počinjenog kaznenog djela i kaznu koja se prema podacima u spisu može očekivati u postupku osnovano, poštujući načelo razmjernosti, ukinuo pritvor protiv optuženika.

Optuženik je ostao pri obrani danoj tijekom prijašnjih postupaka.⁴ Negirao je navode optužnog akta kojim se tereti za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina na štetu Vladimira Letića.

Obrana III. opt. Ljubiše Čavića

Kao i tijekom prijašnjih postupaka negirao je sudjelovanje u inkriminacijama koje mu se stavljaju na teret.⁵

Završni govori stranaka

Zamjenik ŽDO-a u Zagrebu, Robert Petrovečki, smatra da je krivnja optuženika tijekom dokaznog postupka neprijeporno utvrđena te je zatražio da ih sud proglasi krivim i osudi po zakonu.

Provedenim dokazima koje je u ukidbenoj odluci naložio Vrhovni sud Republike Hrvatske, a koji su uključivali ponovno neposredno saslušanje i suočenje svjedoka **Steve Karanovića i Nikole Medića**, čiji se iskazi o važnim činjenicama dani tijekom prijašnjih postupaka nisu slagali; zatim i rekonstrukciju na licu mjesta, s još većom sigurnošću utvrđene su sve one okolnosti koje je sud već i ranije bio utvrdio donijevši osuđujuću presudu.

Recentna odluka Vrhovnog suda koja sugerira limit od 600.000,00 kuna kao donju granicu za postojanje kaznene odgovornosti kod počinjenja ratnog zločina uništavanjem imovine velikih razmjera neprimjenjiva je s moralnog aspekta u konkretnom slučaju jer je teško svodiva na zajednički nazivnik vrijednost kuće u elitnom dijelu glavnog grada i kuće u ruralnim djelovima, poput onih gdje se zločin dogodio, a uništenje kako jedne, tako i druge, predstavljaju za njihove vlasnike uništenje imovine većih razmjera.

⁴ *Iznoseći obranu tijekom prijašnjih postupaka opt. Pero Đermanović je izjavio da Vladimiru Letiću nikada ne bi išta našao učinio jer je on bio prijatelj njegova (okrivljenikovog) oca. Okrivljeni ne osporava da je sa oštećenikom bio jedan dan u listopadu 1991. (5., 6. ili 10. listopada) jer mu je htio pomoći, što potvrđuje i nevjenčana supruga oštećenika u svom iskazu. Stoga je s Dubravkom Čavićem i otišao k njemu da sakriju oružje koje je posjedovao Vladimir Letić, odvezli su ga do štaba, gdje su bili domaći ljudi koji su svi Letića poštivali. Pet dana poslije, okrivljeni je čuo da je Letić ubijen i to da ga je ubio Milan Stijan zvan Japan, kojeg on osobno nije poznao. Ne zna zašto ga svjedok Stevo Karanović tereti i smatra da bi isti trebao na psihijatrijsko vještačenje. On s njim nije imao nikakvih sukoba.*

Na posebno pitanje zamjenika ŽDO okrivljeni je odgovorio da nisu vezali Letića, što iskazom potvrđuje i njegova supruga, a na upit predsjednika vijeća kako to da svjedoci Slavko i Ostoja Vukičević tvrde da je Letić bio vezan, okrivljenik je naveo da ne zna i da ga on nije vezao.

Na pitanja predsjednika vijeća okrivljenik je objasnio da je prije VRA Oluja napustio položaje i otišao u Baranju, gdje je s obitelji živio do uhićenja, a u svoje selo je redovno dolazio nakon povratka 1999. godine.

⁵ *Iznoseći obranu pred Vijećem Županijskog suda u Siske te u ponovljenom postupku pred Županijskim sudom u Zagrebu okrivljenik je naveo da nije kriv, da je 2002. zbog ubojstva Vladimira Letića bio pozvan na sud u svojstvu svjedoka, da se 2000. vratio u RH, ali da je njegova kuća bila useljena te je tek 2002. stupio u posjed iste. Okrivljenik je naveo da nije mogao zapaliti kuće svojih sumješтана Steve i Ive Karanovića jer tamo nije ni bio, već na položajima u Gradusi.*

Na posebno pitanje predsjednika vijeća, okrivljenik je odgovorio da su tih ratnih dana Stijah i njegovi maltretirali ne samo Hrvate već sve u selu i da su ih se svi bojali, dok su maskirne šarene uniforme okrivljenik i drugi pripadnici njegove jedinice dobili tek sredinom 1992. Okrivljenik je, na pitanje predsjednika vijeća, odgovorio da je bio u VRA Oluji te da je njegova jedinica ostala "zaboravljena" pa su se povukli tek kad su vidjeli da nailaze vojnici HV-a i to preko Kostajnice u Bosnu. Okrivljenik je još dodao da je imao sukob sa sinom Steve Karanovića. Sukobili su se zbog drva.

Branitelj I – optuženog, odvjetnik Zorko Kostanjšek pledirao je za oslobađajuću presudu, ukazujući da većina ispitanih svjedoka/inja ne raspolažu neposrednim saznanjima o inkriminiranim događajima. Informacije crpe od sumještana.

Svjedoci Nikola Medić, Nikola Jeličić, Ana Čorić, Dragica Grubić i Milka Mrkšić su naveli da poznaju prvooptuženika, ali da ga nisu prepoznali u skupini ljudi koja je vodila kroz selo ošt. Vladimira Letića. Iskaz Steve Karanovića je sporan i ne koincidira s drugim izvedenim dokazima te mu sud ne smije pokloniti vjeru, posebice uzevši u obzir da je neživotno i teško zamislivo da bi on s udaljenosti koju je naveo, po mraku, unatoč mjesecini, mogao vidjeti golim okom kritični događaj.

Branitelj II – optuženog (kojem se sudi u odsutnosti), odvjetnik Zvonimir Zebec zatražio je da se drugooptuženika oslobodi od optužbe. Iskazi ključnih svjedoka dijametralno su suprotni te ne mogu biti fundus na kojem bi se mogla temeljiti osuda.

Branitelj III – optuženog, odvjetnik Domagoj Rupčić ukazao je na nedostatak materijalnih dokaza koji podupiru navode optužnog akta u pogledu zapaljenih kuća u vlasništvu Ive i Steve Karanović. Iako je *loci crimini* nedvojbeno utvrđeno da su predmetne nekretnine obnovljene, spisu ne prileži nikakva dokumentacija iz koje bi bio razvidan stupanj njihovog oštećenja i visina nastale štete. Drži da je iskaz svjedoka Steve Karanovića na kojem su se temeljile dvije prijašnje osuđujuće presude motiviran mržnjom prema sumještanima srpske nacionalnosti koji su se odlučili nakon VRA Oluja vratiti u Hrvatsku.

Vijeće se nakon zaključenja glavne rasprave povuklo na vijećanje i glasovanje radi donošenja presude.

Dana 26. ožujka 2013. izrečena je i javno objavljena u ime Republike Hrvatske prvostupanjska presuda u drugom ponovljenom postupku protiv **optuženih Pere Đermanovića, Dubravka Čavića i Ljubiše Čavića**, kojom su sva trojica optuženika **proglašeni krivima** zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i osuđeni na kazne zatvora.

Optuženi Pero Đermanović na **9 (devet) godina**, II. opt. Dubravko Čavić, **in absentia**, na **7 (sedam)**, a III. opt. Ljubiša Čavić na **2 (dvije) godine**.

Visina izrečenih kazni za prvu dvojicu optuženika zahtijeva mjeru obligatornog pritvora pa je isti i određen. Troškovi postupka pali su na teret proračunskih sredstava.

Objavi presude nisu nazočili optuženici i njihovi branitelji, osim branitelja drugooptuženika koji je nepravomoćno osuđen u odsutnosti.

Predsjednik vijeća, sudac Zdravko Majerović, nije ukratko propćio razloge presude. Naveo je da nije dužan javnosti objavljivati razloge odluke, ukoliko okrivljenici nisu prisutni objavi.

Zapažanja promatrača:

Predsjednik vijeća je naveo da nije dužan javnosti ukratko obrazložiti razloge odluke, pri tom misleći na promtrače suđenja za ratne zločine, koji su jedini tvorili javnost na odnosnom ročištu.

Ukazujemo na odredbu čl. 356. st.4. ZKP- a (ZKP/97) koji kaže: Ako je javnost na glavnoj

raspravi bila isključena, izreka presude uvijek će se pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li i koliko isključiti javnost pri objavi razloga presude.

Primjenjujući argumentum a contrario, čini se, nalaže ukratko obrazlaganje razloga presude, čak i kad optuženici ne nazoče objavi izreke presude, stoga što, u slučajevima kada vijeće ne isključi javnost s objave razloga presude, ista ostaje javna.

Budući da donošenje presude predstavlja kulminaciju kaznenog postupka, koji je u svom središnjem dijelu - glavnoj raspravi, javan (čl. 292. ZKP-a iz 1997.), namjera zakonodavca pri normiranju objave i obrazloženja presude, uz iznimku slučajeva kada je iz zakonom propisanih razloga javnost isključena, bila je da izreka i kratko obrazloženje presude budu učinjeni poznatima javnosti, a ne samo strankama u kaznenom postupku. Kazneni postupak se ne vodi u ograničenom okružju procesnih sudionika, već ima za cilj, primjenom kazneno-postupovnih načela, ostvariti šire društvene učinke. Na to ukazuje i čl. 356. st. 2. ZKP-a (1997.) kada navodi 'javno pročitati izreku i priopćiti ukratko razloge presude'.